

Силабус навчальної дисципліни ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ

підготовки	магістрів
	(назва освітнього ступеня)
спеціальності	132 «Матеріалознавство»
	(назва спеціальності)
освітньо-професійної програми «Прикладне матеріалознавство»	
(назва освітньої програми)	

Статус дисципліни	Нормативна
Мова навчання	Українська
Факультет	Інформаційних технологій та механічної інженерії
Кафедра	Безпеки життєдіяльності
Контакти кафедри	вул. Архітектора Олега Петрова 24а, Кафедра В1306 (тринадцятий поверх висотного корпусу) email: life.safety@pgasa.dp.ua
Викладачі-розробники	Рибалка Катерина Анатоліївна, кандидат технічних наук, доцент
Контакти викладачів	email: ryibalka.katerina@pdaba.edu.ua, (068) 697-51-00
Розклад занять	https://pgasa.dp.ua/timetable/WSIGMA/MEX/K5/ROZKLA D.HTML
Консультації	https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2023/03/Grafik-konsult-NPP-II-sem-2022-2023.pdf

Анотація навчальної дисципліни

Дисципліна «Охорона праці в галузі» є нормативною, яку вивчають у вищих навчальних закладах з метою формування у майбутніх фахівців знань щодо стану і проблем охорони праці в галузі відповідно до напрямку їх підготовки, складу і функціонування системи управління охороною праці та шляхів, методів і засобів забезпечення умов виробничого середовища і безпеки праці в галузі згідно з чинними законодавчими та іншими нормативно-правовими актами.

	Години	Кредити	Семестр
			I
Всього за навчальним планом, з них:	90	3,0	90
лекції	16	-	16
лабораторні роботи	-	-	-
практичні заняття	14	-	14
Самостійна робота, у т.ч:	60	-	60
підготовка до аудиторних занять	6	-	6
підготовка до контрольних заходів	8	-	8
виконання курсового проєкту або роботи	-	-	-
виконання індивідуальних завдань	-	-	-
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	16	-	16
підготовка до екзамену	30	-	30
Форма підсумкового контролю	-	-	екзамен

Мета вивчення дисципліни – формування у студентів умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці на підприємствах галузей, які пов'язані з формуванням структури та властивостей металевих, неметалевих, композиційних та функціональних матеріалів, технологіями їх виявлення, обробки, експлуатації та атестації, та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі.

Завдання вивчення дисципліни – забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах з урахуванням особливостей роботи підприємств галузей, які пов'язані з формуванням структури та властивостей металевих, неметалевих, композиційних та функціональних матеріалів, технологіями їх виявлення, обробки, експлуатації та атестації, через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

Пререквізити дисципліни. «Основи охорони праці та цивільного захисту», «Організація, планування і управління виробництвом» освітнього ступеня «бакалавр».

Постреквізити дисципліни. «Моделі та методи прийняття рішень в інженерних задачах», «Обладнання для зміцнюючої обробки виробів», «Виробнича практика», «Переддипломна практика», виконання кваліфікаційної роботи.

Компетентності:

Відповідно до освітньо-професійної програми СВО ПДАБА – 132 мн -2020.

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні задачі та проблеми з матеріалознавства у професійній діяльності та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог..

Загальні компетентності:

ЗК.01 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК.02 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК.03 Здатність розробляти та управляти проектами.

ЗК.04 Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК.05 Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК.06 Здатність працювати автономно.

ЗК.07 Здатність працювати у команді.

ЗК.08 Здатність працювати у міжнародному контексті.

ЗК.09 Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Заплановані результати навчання:

Відповідно до освітньо-професійної програми СВО ПДАБА – 132 мн -2020.

РН 1. Розуміти та застосовувати принципи системного аналізу, причинно-наслідкових зв'язків між значущими факторами та науковими і технічними рішеннями в контексті існуючих теорій.

РН 2. Виявляти, формулювати і вирішувати матеріалознавчі проблеми і задачі.

РН 6. Наукові навички у галузі інженерії, для того, щоб успішно проводити наукові дослідження як під керівництвом так і самостійно.

РН 9. Застосовувати методи LCA-аналізу екоаудиту, підходів стійкого розвитку під час розробки нових матеріалів та впровадження нових технологій.

РН 11 Використовувати сучасні методи для виявлення, постановки та розв'язування винахідницьких задач в галузі матеріалознавства.

РН 15. Проектувати нові матеріали, розробляти, досліджувати та використовувати фізичні та математичні моделі матеріалів та процесів.

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Охорона праці в галузі					
1. Міжнародні норми в галузі охорони праці. Нормативна база України з охорони праці в будівельній та галузях, що пов'язані з виробництвом металевих виробів і заготовок	7	2	2		3
2. Система управління охороною праці (СУОП). СУОП як складова системи управління охороною праці в державі і на підприємстві	8	2	2		4
3. Аналіз умов праці у галузі за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу	7	2	2		3
4. Безпека праці при організації та виконанні робіт підвищеної небезпеки	8	2	2		4
5. Безпека праці під час зварювання та різання металів.	8	2	2		4
6. Безпека при експлуатації систем, що працюють під тиском	8	2	2		4
7. Електробезпека. Способи і засоби захисту від ураження електричним струмом.	8	2	2		4
8. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах.	6	2			4
Разом за змістовим модулем 1	60	16	14		30
Підготовка до екзамену	30				30
Усього годин	90	16	14		60

2. САМОСТІЙНА РОБОТА

ОПРАЦЮВАННЯ РОЗДІЛІВ ПРОГРАМИ, ЯКІ НЕ ВИКЛАДАЮТЬСЯ НА ЛЕКЦІЯХ:

№ з/п	Назва теми	Посилання
1	Соціальний діалог у Європейському Союзі. Стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність».	доп [9, 11]
2	Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій (ПЛАС) й аварій як складова Системи управління охороною праці. Мета та основні параметри ПЛАС. Аналітична та оперативна частини ПЛАС.	доп [11, 19]
3	Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. Захисне заземлення, занулення, захисне відключення. Устаткування, що підлягає заземленню та зануленню.	осн [15-17] доп [1, 10]
4	Вимоги до організації робочого місця під час роботи з екранними пристроями. Вимоги електробезпеки. Вимоги до режиму праці й відпочинку при роботі з екранними пристроями.	осн [7,20,21] доп [1]
5	Організація наукових досліджень та основні наукові проблеми в галузі охорони праці. Наукова база охорони праці. Національний науково-дослідний інститут промислової безпеки та охорони праці, галузеві науково-дослідні інститути з питань охорони праці.	доп [11]

6	Блискавкозахист будівель та споруд. Системи протидимного захисту. Система пожежної сигналізації.	осн [16] доп [1, 10, 15]
---	--	-----------------------------

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТА/АБО ГРУПОВИХ ЗАВДАНЬ

Індивідуальні та/або групові завдання не передбачені.

3. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок оцінювання студентів зі змістового модуля «Охорона праці в галузі»

№ з/п	Вид контролю	Кількість балів
1.	Відвідування лекцій	8
2.	Поточний контроль (тести)	56
3.	Виконання практичних робіт	36
	Усього	100

Відвідування лекцій

Присутність студента на лекції оцінюється в 1 бал за лекцію, якщо студент був відсутнім – 0 балів.

Контрольна робота

Формою контролю знань зі змістового модулю є тестування, яке проводиться у вигляді письмових відповідей на питання тестових завдань з урахуванням матеріалу, який надається студентам для самостійного вивчення та охоплює всю освітню програму за даною дисципліною.

Тестове завдання складається з 28 питань. Кожна правильна відповідь тесту оцінюється в 2 бали, неправильна – 0.

Практичні роботи

Виконані практичні роботи оцінюються в 36 бали відповідно. Всього 6 практичних роботи, кожна оцінюється в 6 балів:

6 балів - відповіді студента на питання грамотні та обґрунтовані; студент вільно, впевнено володіє методиками курсу; опанував теоретичні та практичні навички щодо організації технологічного процесу з точки зору охорони праці, розробки засобів захисту і профілактики від небезпечних та шкідливих виробничих чинників, впровадження їх в практику для попередження нещасних випадків;

3 - 5 бали - студент володіє навчальним матеріалом, на питання відповідає правильно, але потребує уточнень окремих положень, опанував теоретичні та практичні навички щодо організації технологічного процесу з точки зору охорони праці, розробки засобів захисту і профілактики від небезпечних та шкідливих виробничих чинників, впровадження їх в практику для попередження нещасних випадків;

1 - 2 бали - студент під час відповіді на питання припускається неточностей і помилок, вимагає додаткових питань; володіє матеріалом невпевнено, наявні складнощі при рішенні окремих питань тощо;

0 балів - студент зовсім не розуміє значення питань, повна відсутність відповіді, практичне завдання не виконано тощо.

Екзамен

Максимальна оцінка за екзамен – 100 балів.

Екзамен складається з двох рівноважних питань теоретичного курсу, який проводиться у вигляді письмових відповідей.

Відповіді на одне питання оцінюються у 50 балів:

48-50 балів - якщо відповіді студента на питання грамотні та обґрунтовані; студент вільно, впевнено володіє методиками курсу; опанував теоретичні навички щодо організації технологічного процесу з точки зору охорони праці, розробки засобів захисту і

профілактики від небезпечних та шкідливих виробничих чинників, впровадження їх в практику для попередження нещасних випадків;

37-47 балів - якщо студент володіє навчальним матеріалом, на питання відповідає правильно, але потребує уточнень окремих положень, опанував теоретичні навички щодо організації технологічного процесу з точки зору охорони праці, розробки засобів захисту і профілактики від небезпечних та шкідливих виробничих чинників, впровадження їх в практику для попередження нещасних випадків;

26-36 балів - якщо студент під час відповіді на питання припускається неточностей і помилок, вимагає додаткових питань; володіє матеріалом невпевнено, наявні складнощі при рішенні окремих питань;

15-25 балів - якщо студент не може дати розумних пояснень щодо теоретичних питань, відповіді мають поверхневий характер;

4-14 балів - якщо студент припускається суттєвих та принципових помилок під час надання відповіді на питання;

0-3 балів - якщо студент зовсім не розуміє значення питань, повна відсутність відповіді, або відповідь надана на інше питання.

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається як середньоарифметична між оцінками змістового модуля та екзамену.

4. ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика курсу передбачає відповідальність викладача і здобувача; прозорість оцінювання; інформування та реалізацію політики академічної доброчесності. При організації освітнього процесу здобувачі вищої освіти та викладачі діють відповідно до нормативної бази академії. Курс передбачає індивідуальну та групову роботу в колективі. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.

Передбачається систематичне відвідування здобувачами аудиторних занять, за винятком поважних причин. Проведення аудиторних занять та консультацій можливо в online формі з використанням Microsoft Office 365. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультацій викладача.

Пропущені заняття з поважної причини відпрацьовуються на наступному занятті шляхом додаткового опитування або тестування за темою пропущеного заняття. За відсутності документів, що підтверджують поважність причин пропуску занять, вважається, що пропуск занять здійснено без поважних причин. Відпрацювання пропущених практичних занять без поважної причини виконується в повному обсязі (година за годину), але не більше 4 годин за день у робочі дні та не більше 8 годин на день у вільний від навчання час, і у визначений термін відпрацьовань пропущених занять відповідно до розкладу консультацій на кафедрі безпеки життєдіяльності.

Здобувачі академії обов'язково повинні дотримуватись академічної доброчесності та мають керуватися у своїй діяльності Кодексом академічної доброчесності Державного вищого навчального закладу «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» ПЛПМ 0812-001:2018, яким встановлено загальні моральні принципи та правила етичної поведінки.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей інших авторів;

– надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Здобувачі повинні дотримуватись Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у Придніпровській державній академії будівництва та архітектури.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо здобувач має сумніви або непевність, що його дії або бездіяльність можуть порушити Кодекс академічної доброчесності Академії, він може звернутися за консультацією до Комісії з питань академічної доброчесності.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Беліков А. С., Пилипенко О. В., Довгаль В. М. та інші Пожежна безпека / Підручник для ВНЗ / Під заг. ред. д.т.н., професора А. С. Белікова. – Дніпро: Вид. Журфонд, 2019р.–508 с.
2. Гогіташвілі Г. Г., Карчевські Є.-Т., Лапін В. М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 367 с.
3. ДБН А.3.2-2-2009 «Охорона праці і промислова безпека в будівництві»
4. ДБН В.1.1.7-2016 Пожежна безпека об'єктів будівництва
5. ДБН В.2.5-56:2014 Системи протипожежного захисту
6. Державні санітарні норми та правила «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу» від 6.05.2014 р.
7. Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин ДСанПІН 3.3.2.007-98
8. ДСТУ EN ISO 7010:2019 «Графічні символи. Кольори та знаки безпеки.»
9. ДСТУ ISO 45001:2019 «Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. Вимоги та настанови щодо застосування» (ISO 45001:2018, IDT)
10. ДСТУ Б В.1.1-36:2016 Визначення категорій приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою
11. ДСТУ Б В.2.8-43:2011 Огородження інвентарні будівельних майданчиків та ділянок виконання будівельно-монтажних робіт
12. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992р. зі змінами та доповненнями.
13. НПАОП 0.00-1.81-18 «Правила охорони праці під час експлуатації обладнання, що працює під тиском»
14. НПАОП 0.00-1.71-13 «Правила охорони праці під час роботи з інструментом та пристроями»
15. О. В. Войналович, Є. І. Марчишина. Охорона праці в галузі (автомобільний транспорт). Підручник для студентів спеціальності «Транспортні технології (автомобільний транспорт)» – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 652 с.
16. Основи охорони праці [Текст] : підручник / [А. С. Беліков та ін.]. ; під заг. ред. проф. А. С. Белікова ; Держ. ВНЗ "Придніпр. держ. акад. буд-ва та архітектури". - 2-ге вид. - Дніпро : Кулик В. В., 2019. - 448 с.
17. Охорона праці в галузі : навчальний посібник / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, О. П. Панчук, Р. М. Білий – К. : «Центр учбової літератури», 2017. – 322 с.
18. Порядок видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки від 26 жовтня 2011 р. № 1107
19. Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці від 1 серпня 1992 р. № 442
20. Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин

21. Правила пожежної безпеки в Україні від 05.03.2015 р.
22. Управління охороною праці : навчальний посібник для студентів спеціальності – «Цивільна безпека», освітньої програми «Охорона праці» / В.В. Березуцький. Харків: ФОП Панов А.М., 2021. 412 с.

Допоміжна

1. Батлук В. А., Гогіташвілі Г. Г. Охорона праці у будівельній галузі: Навч. посіб. — К.: Знання, 2006.— 550 с.
2. Беликов А.С., Кожушко А.П., Сафонов В.В., Чесанов В.Л., Капленко Г.Г. и др. Охрана труда на предприятиях строительной индустрии /Учебник для студентов высших учебных заведений с грифом МОН Украины (№ 1/11-7036 від 29.07.2010р.). – Днепропетровск: Федорченко А.А., 2010 – 530 с.
3. Гогіташвілі, Г.Г. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навч.посіб. [Текст] / Г.Г. Гогіташвілі, Є. -Т. Карчевські, В. М. Лапін. - К. : Знання, 2007. - 367 с.
4. ДБН В.2.5.28-2018 Природне і штучне освітлення
5. ДСН 3.3.6.037-99 Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку
6. ДСТУ EN 62305-1:2012 «Захист від блискавки. Частина 1. Загальні принципи»(EN 62305-1:2011, IDT)
7. ДСТУ ISO 45001:2019 Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. Вимоги та настанови щодо застосування (ISO 45001:2018, IDT)
8. Закон України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності".
9. Зеркалов Д.В. Охорона праці в галузі. Навч. посіб. / – К.: Основа, 2011. 551 с.
10. Інженерні рішення з охорони праці при розробці дипломних проєктів інженерно-будівельних спеціальностей [Текст] : підручник / В. В. Сафонов [та ін.] ; під заг. ред. засл. діяча науки і техніки України, д-ра техн. наук, проф. А. С. Белікова ; Держ. ВНЗ "Придніпр. держ. акад. буд-ва та архітектури". - 2-ге вид. - Дніпро : Журфонд, 2020. -366 с.
11. Крюковська О.А., Левчук К.О. Охорона праці в галузі (для хімічних спеціальностей) під редакцією к.т.н., доцента Толока А.О.: Навч. посібник. – 2011. – 230 с.
12. Методичні вказівки до виконання курсової роботи з дисципліни «Пожежна профілактика» для студентів ступеня магістра спеціальності 263 «Цивільна безпека» денної та заочної форм навчання / Укладач: Пилипенко О. В. - Дніпро: ДВНЗ ПДАБА, 2019. – 37 с.
13. Методичні вказівки до лабораторних робіт «Дослідження вібрації на робочому місці і оцінка ефективності способів її зменшення» з дисципліни «Охорона праці» для студентів усіх напрямів підготовки денної та заочної форм навчання/ Укладачі: Чередниченко Л. А., Приходченко В. І., Капленко Г. Г. – Дніпро: ДВНЗ ПДАБА, 2018. – 16 с.
14. НПАОП 27.0-4.03-19 «Положення щодо застосування нарядів-допусків на виконання робіт підвищеної небезпеки в металургійній промисловості та залізничних гірничо-збагачувальних комбінатах»
15. Охорона праці в галузі : навчальний посібник / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, О. П. Панчук, Р. М. Білий – К. : «Центр учбової літератури», 2017. – 322 с.
16. Перелік робіт, де є потреба у професійному доборі від 23.09.1994р.
17. Порядок проведення медичних оглядів працівників певних категорій від 21.05.2007р.
18. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.06.2003 р. N 994 "Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат".
19. Порядок розроблення планів діяльності єдиної державної системи цивільного захисту від 9 серпня 2017 р. № 626

6. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1 Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України. [Електронний ресурс]. - <http://www.social.org.ua>

2 Офіційний сайт Державної служби з надзвичайних ситуацій України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mns.gov.ua>

3 Офіційний сайт Державної служби України з питань праці. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dsp.gov.ua>

4 Віртуальний читальний зал ПДАБА / Кафедри / Кафедра Безпеки життєдіяльності / Охорона праці в галузі. – Режим доступу: <http://surl.li/brkui>

Розробник

(підпис)

(Катерина РИБАЛКА)

Гарант освітньої програми

(підпис)

Володимир ВОЛЧУК

Силабус затверджено на засіданні кафедри
Матеріалознавства та обробки матеріалів
(назва кафедри)

Протокол від «30» серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

Володимир ВОЛЧУК